

Ústav východoevropských studií FF UK

Posudek oponenta magisterské práce¹

Jméno a příjmení autora práce	Bc. Jan Dubecký
Studijní obor	Východoevropská studia
Název práce	Komparace role prezidenta v ústavním vývoji Běloruska a Ukrajiny během 90. let a na počátku nového tisíciletí
Oponent práce	PhDr. Stanislav Tumis, Ph.D.

Povinné hodnocení²

	1	2	3	4	5
Struktura práce	X				
Formální podoba práce	X				
Stylová a jazyková úroveň		X			
Výběr literatury	X				
Teoretické zpracování tématu	X				
Vlastní přínos práce, osobní zaujetí tématem	X				

¹ Nehodící se škrtněte

² Do příslušné kolonky zaneste křížek. 1 = nejlepší hodnocení, 5 = nejhorší hodnocení

Kreativita, původnost zpracování	X				
Splnění zadání práce	X				
Přínos práce pro daný obor	X				

Hned na začátku hodnocení mohu konstatovat, že až na drobné chyby gramatické a stylistické (například chyby jež-jenž) a drobné chyby faktografické, na které poukazuje posudek vedoucího práce dr. Marka Příhody, se jedná o nadstandardní diplomovou práci, která se vyznačuje vyspělou metodologií a její aplikací, i když k té mám drobné výhrady (viz níže), originalitou a badatelskou vyspělostí. Jako takovou jí také hodnotím jako výbornou s velkým potenciálem k tomu, aby byla po nezbytném rozšíření vydaná v knižní podobě (například v Nakladatelství Karolinum či Nakladatelství FF UK, případně po zevrubnějším rozšíření též v nějakém cizojazyčném nakladatelství). Pokud by se autor nerozhodl pro knižní vydání, doporučuji, aby opět po dalším doplnění byly některé pasáže práce vydány v nějakém prestižním časopise. Diplomant se soustřeďuje v komparativní analýze na postavení rolí prezidenta v Bělorusku a v Ukrajině po rozpadu SSSR do roku 2004, i když se nutně musí dotýkat i některých okolností sovětských, z nichž tento vývoj vycházel. Běloruský a ukrajinský ústavní a politický vývoj analyzuje primárně za pomoci šesti aspektů vlády, jež představili ve své teoretické práci Wolfgang Merkel a Aurel Croissant. Dubecký nicméně pracuje i s dalšími teoretickými a metodologickými rámci, přičemž se soustřeďuje zejména na analýzu fungování tzv. formálních a neformálních institucí. Na základě této analýzy vyvozuje uvěřitelné závěry, které klasifikují běloruský režim někde na pomezí mezi autoritářským a totalitárním a ukrajinský režim jako „defektní demokracii“.

Sám autor přitom konstatuje, že zpracování tohoto tématu je velmi komplikované a nechává prostor pro analýzu obou režimů na základě dalších teorií či metodologických přístupů a já

bych dodal, že také aplikační část by mohla být zpracována mnohem detailněji. Je zřejmé, že pro potřeby diplomové práce se může jevit, že je toto období z hlediska nastavených otázek zpracováno velmi nadstandardně, nicméně ponechává otevřené velké množství problémů, které by vyžadovaly detailnější analýzu daných jevů či klíčových dokumentů. Autor dosti často vychází z hodnocení, které si přečetl v sekundární literatuře, aniž by se sám pustil do vlastní analýzy klíčových textů, zejména ústav. Chápu, že by těžko mohl zpracovat všechny jevy podrobně, ale přeci jen bych očekával, že bude detailněji analyzovat obě ústavy přijaté v devadesátých letech, případně některé zásadní úpravy ukrajinské ústavy v tomto období a její dopady pro volby a politické uspořádání.

Autor též několikrát v případě Ukrajiny konstatuje významnou roli oligarchických či regionálních frakcí v ukrajinské politice, zejména vlivové regiony Dněpropetrovsku a Donbasu, které výrazně ovlivňovaly ukrajinskou politickou scénu již od počátku devadesátých let – skutečný politický boj se tak na počátku devadesátých let neodehrával ani tak mezi pravíci a levicí, ale uvnitř staré komunistické elity a „rudými“ řediteli státních podniků, z nichž se zformovaly dvě nejsilnější regionální frakce ovládané donbaským Juhymem Zvjahylským a dněpropetrovským Leonidem Kučmou. Dynamika tohoto vývoje s dopady pro přelom tisíciletí je ale spíše jen naznačena, než aby byla detailněji osvětlena. Zůstává též neosvětlenou otázkou, co obě dříve spíše znepřátelené regionální frakce spojovalo dohromady ve chvíli, kdy se formovala demokratická opozice před rokem 2004. Lépe osvětleny by měly být též manipulace s ústavou téměř před každými volbami a jejich dopady, které jsou opět spíše jen naznačeny. Autor by měl vysvětlit přesvědčivěji důvody pro neustálé vychylování převahy mezi mocí prezidentskou a parlamentní na Ukrajině a rychlou marginalizaci moci parlamentní v Bělorusku. Otázkou je též, proč byla ukrajinská ústava přijata tak pozdě. V práci je naznačena i role neblahého ekonomického vývoje pro politický a konstituční vývoj obou zemí, ale též spíše okrajově, stejně i role Ruska pro oba státy.

Jak jsem psal, je samozřejmé, že rozsah práce neumožňoval detailnější analýzu všech zásadních jevů či dokumentů, to může být předmětem další práce či rozšíření do knižní podoby, nicméně možná mohly být detailněji rozebrány alespoň ty zásadní, zejména obě ústavy. Práce je tak dle mého soudu výborná ve své teoretické části, zatímco v té aplikační má určité slabiny a někdy zůstává spíše na povrchu. Autorovi bych doporučoval, aby vzal do

úvahy též dvě významné práce k ukrajinskému a běloruskému postsovětskému vývoji, k nimž patří kniha Andrew Wilsona *The Ukrainians: Unexpected Nation*, dále Sabrina P. Ramet *Central and Southeast European Politics since 1989*, případně další.

Na závěr konstatuji, že diplomová práce vyhovuje všem nárokům kladeným na závěrečnou magisterskou práci a často ji vysoce přesahuje. Předloženou diplomovou práci tak jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení klasifikačním stupněm „výborně“ (1).

Otázky k obhajobě

Prosím o odpovědi na otázky vznesené v hodnocení + proč si autor vybral komparaci běloruského a ukrajinského vývoje, když řada autorů v případě Běloruska komparuje jeho vývoj spíše s třemi pobaltskými státy, a to z důvodu, že mezi nimi bylo možné pozorovat větší shody než s Ukrajinou, i když se Pobaltí a Bělorusko nakonec vydaly zcela opačným vývojem?

Jednoslovné hodnocení práce: výborně

PhDr. Stanislav Tumis, Ph.D.

Podpis oponenta práce

Ústav východoevropských studií

Pracoviště oponenta práce